



REFERAT

Løpenr.: 39294/18
Saknr.: 13/9876-127
Ark.nr.: 120 V07SAKSARKIV
Saksbeh...: Synnøve Lode
Dato: 22.06.2018

GJELDER: REFERAT FRA MØTE I STYRINGSGRUPPA JUNI 2018

MØTESTED: Fylkeshuset i Troms

DATO: 21. juni 2018

VARIGHET: 10.00-14.00

Til stede på møtet:

Troms fylkeskommune v/Stein Ovesen (leder)

Fylkesmannen i Troms v/ Bård Magne Pedersen

KS Troms og Finnmark v/Tom Mikalsen møtte for Steinar Storelv som er vara for Hege W. Fagertun

Sametinget i Norge v/Rune Fjellheim

Sametinget i Sverige v/ Per Gustav Idivuoma

Troms Reindriftssamers fylkeslag v/ Per Mathis Oskal

Svenske Samers Riksforbund v/ Niila Inga

Forfall:

Vestre Sone v/ Johan Aslak Logje

Raymond Wasara, Svenske samers Riksforbund (observatør)

Landbruksdirektoratet var invitert, men møtte ikke.

Fra administrasjonen:

Per Elvestad, Fylkesmannen i Troms

Raimo Valle, Troms fylkeskommune

Stine Larsen Loso, Troms fylkeskommune

Synnøve Lode, Troms fylkeskommune

Sakliste:

1. Godkjenning av innkalling og dagsorden
2. Gjennomgang av planprogram
3. Gjennomgang av høringsinnspill og merknadsbehandling
4. Veien videre
5. Neste møte
6. Eventuelt



1. Godkjenning av innkalling og dagsorden

Ingen merknader til innkalling og dagsorden. Innkalling og dagsorden ble godkjent. Ingen saker til eventuelt.

2. Gjennomgang av planprogram v/Synnøve Lode

Hovedtrekkene i planprogrammet ble gjennomgått i tråd med presentasjonen som er vedlagt referatet.

Ingen diskusjon

3. Gjennomgang av høringsinnspill og merknadsbehandling v/Synnøve Lode

Utkast til merknadsbehandling var utsendt på forhånd. Hovedtrekkene i merknadsbehandlingen ble gjennomgått i tråd med presentasjonen som er vedlagt referatet. Det tas forbehold om fylkesrådets behandling.

I gjennomgangen av merknadsbehandlingen ble konkrete endringer vektlagt:

- *Innspill fra Fylkesmannen i Troms: Kap. 5. Formål*, avsnitt 2 – kan leses som at regional plan vil bestå utelukkende av arealdel, og ikke samfunnsdel.
Merknadsbehandling: Det vil presiseres i teksten side 30 avsnitt 2 at planen også har en tekstdel/samfunnsdel.
- *Innspill fra Fylkesmannen i Troms:* områder der landbruk og reindrift har felles interesser og kan dra nytte av hverandre bør omtales i planprogram under kapittel om kombinasjonsnæring. Eksempel på slikt samarbeid er lokalmatsatsing.
Merknadsbehandling: Det vil bli lagt inn tekst som omhandler slikt samarbeid som her tas opp i kap 5.4.2 under *Kombinasjonsnæring*, side 34-35 i planprogrammet. Samebyene har også gitt innspill på dette.
- *Innspill fra Sametinget i Sverige:* Informativt innspill som omhandler næringsorganisering av reindriften på svensk side.
Merknadsbehandling: Det tas inn i kap. 4 i planprogrammet en noe mer omfattende beskrivelse av organisering vedrørende reindrift og reindriftsforvaltning på svensk side.
- *Innspill fra Landbruksdirektoratet, Alta:* Det er behov for å gjøre en konsekvensutredning (KU) i tilknytning til planarbeidet.
Merknadsbehandling: Dette er allerede vurdert som nødvendig og er omtalt i kap. 5.3.3 i planprogrammet.
- *Innspill fra Landbruksdirektoratet, Alta:* det savnes en henvisning til pbl 5-1 om medvirkning.
Merknadsbehandling: Dette vil bli tatt inn i kap 6 som omhandler Organisering og medvirkning.
- *Innspill fra Landbruksdirektoratet, Alta:* ber Troms fylkeskommune omtale føringene som ny Stortingsmelding om reindrift gir for arbeidet med regional plan (St. Meld 32 (2016-2017)).
Merknadsbehandling: Det vil bli tatt inn en kort omtale av Stortingsmeldingen i planprogrammets kap 2.



- *Innspill fra K nk m  sameby v/fam Blind*: angående feil begrepsbruk i planprogrammet, et godt eksempel er omtalen av «svenske og norske rein». Reinen har ikke nasjonalitet eller statsborgerskap.
Merknadsbehandling: Planprogrammet vil gjennomgås med henblikk på denne type begrepsbruk, i den grad begrepsbruken avviker fra etablert bruk i lovgivning m.v.
- *Innspill fra K nk m  og Lainiovuoma samebyer*: Kap 2.9 s. 18 omhandler Alders tids bruk. I avsnitt 2: Innvendinger til formulering om at «flere avklaringer i rettssystemet inkluderer grenseoverskridende reindrift». Det er heller slik i prinsippet at samtlige samiske «landrettighetsm l»/rettssaker om rettigheter til land angående reindrift i Troms, har hatt samebyer som parter.
Merknadsbehandling: Teksten på side 18 vil korrigeres fra «flere» til «svært mange».
- *Innspill fra K nk m  og Lainiovuoma samebyer*: Kap 4 side 26 i planprogrammet beskriver *Reindriften i Troms – en tredeling*, og i denne sammenheng omtales at samebyer har rett til sommerbeite innenfor seks delområder i Troms fylke. Dette er ikke en korrekt omtale, men det er slik at samebyene ifølge alders tids bruk (sedvane) har rett til å beite i de områder der de tradisjonelt har beitet.
Merknadsbehandling: Teksten her vil bli endret slik at samebyenes oppfatning av situasjonen kommer frem.
- *Innspill fra K nk m  og Lainiovuoma samebyer samt Saarivuoma sameby*: Innspill på at det i Kap 2.3 om Kommunenes rolle, på side 12 og 13 i utkast til planprogram, påstås at reinbeitedistrikter/siidaer har **mer rett**   utøve innflytelse over Regional plan for reindrift enn samebyer. Det vil si være part i saker (berørt), eller ha rettslig klageinteresse, knyttet til kommunal saksbehandling.
Merknadsbehandling: Avsnitt 8 side 12-13 vil bli rettet opp slik at det tydeliggjøres at dette også gjelder samebyene i tilknytning til planlegging og kommunal saksbehandling, og hvor reindriften er berørt.
- *Innspill fra K nk m  og Lainiovuoma samebyer*: Språklig misvisning. I kap 2.4 på side 13 omtales at reindrift i Troms er viktig for totaliteten av samisk reindrift, deriblant bidrar til å opprettholde levende lokalsamfunn utenfor Troms blant annet «mange *mindre* samiske lokalsamfunn på svensk side.» Det påpekes at formuleringen bidrar til å forminske betydningen av reindriften som utøves av samebyene.
Merknadsbehandling: Ordet «mindre» vil tas ut av teksten.
- *Innspill fra K nk m  og Lainiovuoma samebyer*: Relevansen av utkast til norsk-svensk reinbeitekonvensjon for utformingen av regional plan for reindrift. Innspillet omhandler at store deler av Troms fylke utgjør konvensjonsomr de for samebyene. Dette må hensyntas i utformingen av regional plan for reindrift.
Merknadsbehandling: Troms fylkeskommune er av den oppfatning at det som er gjort er innenfor rammen av arbeidet med norsk-svensk reinbeitekonvensjon så langt. Eventuelle behov for endringer som følge av ny konvensjon må tas stilling til når denne foreligger.
- *Innspill fra Mauken/Tromsdalen rbd.*: I kap 5.1 omtales at planen skal legge grunnlag for en kunnskapsbasert differensiert forvaltning. Det er behov for en utdyping av hva som ligger i begrepet «kunnskapsbasert differensiert forvaltning.»
Merknadsbehandling: Dette vil bli gjort i planprogrammet, i kap 5.1, avsnitt 5.



På møtet ble følgende konkrete innspill fremmet:

- **Svenske samers riksförbund:** På side 93 i merknadsbehandlingen, angående fylkeskommunens merknad til innspill til avsnitt 8 side 12-13 i kap 2.3 Om kommunenes rolle. SSR foreslår å stryke sistedel av setning «... når de er part i en sak». Og erstatte med «... når reindriften er berørt».

Kommentar fra sekretariatet: Dette tas til etterretning og innarbeides.

- **Sametinget i Norge:** Sametinget har gjennomgått merknadsbehandlingen som fylkeskommunen har gjort, og sett på det er markert med T.E. og har følgende tilbakemeldinger:
 - s. 10 og 11: TFK: Belyse samarbeid om kombinasjonsnæring. Ok, godt innspill sett fra vår side.
 - s. 11: TFK: endring kap 5, avsnitt 2. Ok.
 - s. 28: Innspill fra Sametinget i Sverige, presisering av organiseringen på svensk side. OK.
 - s. 31: Landbruksdirektoratet i Alta: presisering om medvirkning pbl§5-1. Ok.
 - s. 33: Landbruksdirektoratet i Alta: føring fra st.meld. I og for seg ok. Husk også på Sametingsmelding om reindrift og føringene her.
 - s. 55: Könkämä sameby: Begrepsbruk. OK.
 - s. 105: Mauken/Tromsdalen reinbeitedistrikt: Kunnskapsdifferensiert forvaltning. OK.

s.66, 88, 90, 93 angår svensk side:

- Reinbeitekonvensjonen er sentral i dette området. Man må forstå konflikten, og det må gjenspeiles i dokumentet.
- Så lenge rettighetene ikke er avklart, kan flere problemer i reindrifta i området ikke løses.
- Utestenging av reindrift fra svensk side er i strid med folkeretten og lappekodisillen.
- Vi må være tydeligere på at det må til en rettighetskartlegging overfor reindrifta i fylket. Man må finne en løsning som alle parter kan leve med på lang sikt.
- Sametinget står på arbeidsgruppa sitt avleverte forslag til reinbeitekonvensjon fra mars 2014.

Kommentar fra sekretariatet: Sametingsmelding om reindrift omtales kort i kapittel 2. Utkastet til planprogram gjennomgås med sikte på at konflikten rundt reinbeitekonvensjonen gjenspeiles på en måte som gjør at man forstår hovedtrekkene i konflikten.

Hovedpunkter fra generell diskusjon rundt planutkast, merknadsbehandling og presentasjoner:

- **Sametinget i Sverige:** legger seg på samme linje som Sametinget i Norge ad reinbeitekonvensjonen. Ønsker å være overtydelig hva gjelder rettsgrunnlaget som hviler på alders tids bruk. Det har ikke å gjøre med at de stiller spørsmål med dagens reindrift i Troms.



- **Troms Reindriftssamers fylkeslag:** Enig i at grenseoverskridende reindrift må beskrives bedre i planprogrammet.
- **Fylkesmannen i Troms:** Det er kommet sterke og konkrete innspill fra samebyene når det gjelder rettsgrunnlaget, dette må være med. Konvensjonsarbeidet er ikke avsluttet, mye er uavklart på nasjonalt nivå og det innebærer at vi må erkjenne de begrensinger dette medfører for planarbeidet.
- **Svenske Samers Riksforbund:** Fornøyd med resonnementene som kommer frem her.
- **KS Troms:** Viser til uttalelsen fra Kvænangen ad Vest-Finnmark, hvordan er samarbeidet rundt forvaltningen? **Fylkesmannen i Troms** viste til etablert praksis og samarbeidsavtaler rundt forvaltningen og presiserte at innsigelsesadgangen gjelder fylkesvis. Fra neste år er embetene i Troms og Finnmark slått sammen.
- **Sametinget i Norge:** Det har vært krevende for Sametinget å gå inn i reindriftspolitikken da kunnskapsgrunnlaget på området er mangelfull. For de andre primærnæringene, fiskerinæringen og landbruksnæringen, foreligger omfattende kunnskapsgrunnlag der også deler av akademia og forvaltning er bygd opp rundt disse. Dagens reindriftspolitikk handler mye økologi og dyr og mindre om menneskene i næringen. De elementer som handler om hvordan næringen fungerer sitter hos næringen selv (tradisjonell kunnskap), men ikke nødvendigvis hos andre. Da er det vanskelig å ta de rette beslutningene. Det er et kunnskapshull, og er en av årsakene til at man ikke får grep om det kulturelle. Det er behov for et akademia som kan bidra med kunnskap om reindriftsnæringen som kan brukes også i forvaltningen. Denne kunnskapsmangelen forsterkes i tillegg av at det oppfattes som et problem at hvis folk fra næringen skal en være involvert i forvaltningen, da stilles det spørsmål ved habilitet. Sametinget ser det som viktig at det er stor kompetanse om næringen i forvaltningen. Man må ha forståelse for at næringen for eksempel ikke vil snakke om kategorisering av områder fordi samfunnet ikke forstår hva dette innebærer sett fra næringen, man snakker ikke samme språk, selv om ordene kan være de samme. Dette er «moderproblemet» som ingen snakker om. Uten godt kunnskapsgrunnlag blir forvaltningen av næringen fort styrt av majoritetens interesser, der bestandsforvaltning blir viktigere enn næringsforvaltning.
- **Troms Reindriftssamers fylkeslag:** Innlegget fra Sametinget i Norge er veldig viktig og godt formulert. Det er nettopp det som er og har vært problemet for næringen. Den tause kunnskapen i reindriften er også utfordrende å få frem. Tradisjonell kunnskap må bli en del av beslutningsgrunnlaget for forvaltning og politikk. Fremhever at *bærekraft* ikke bare et ansvar for næringen.
- **Troms fylkeskommune:** Mye enig i dette ad moderproblemet. Vi må se om det også er andre kilder for finansiering som kan nyttes, slik som Interreg-midler.
- **Sametinget i Sverige:** Opptatt av den sosiale dimensjon ved reindriften, kan dette inngå? Hva er verdien av reindrift for samfunnet? Hva om reindrifta over natten ble borte, hvilke kostnader ville det ha for samfunnet? Ut fra historien har det vært lett å sette seg i en offerrolle, man må komme seg bort fra denne tankegangen og se seg som en jevnbyrdig part også kunnskapsmessig. Men vi må i lære av historien!



Kommentar fra sekretariatet: Vi har vektlagt den kulturelle dimensjonen, men den sosiale komponenten er en av tre hoveddeler i FNs bærekraftsmål og reindriftspolitikken i Norge bygger i utgangspunktet på bærekraftsmål.

- **Sametinget i Sverige:** Spørsmål om planen blir juridisk bindende.
Kommentar fra sekretariatet: Planbestemmelser er juridisk bindende, og planretningslinjer kan også være bindende.
- **Fylkesmannen i Troms:** Forutsigbarhet er et viktig tema i dette planarbeidet. Stiller spørsmål til fylkeskommunen om det er ønskelig at styringsgruppen kommer med en anbefaling i forhold til bruk av bestemmelser.

Kommentar fra Troms fylkeskommune: Vi oppfatter at det er bred enighet om dette i styringsgruppa og legger til grunn tidligere signaler om at vi ønsker å gå så langt som overhodet mulig i forhold til å bruke de verktøyene som er tilgjengelig. Forbehold må tas ad politisk behandling i fylkesrådet og endelig behandling i fylkestinget.

- **Sametinget i Norge:** Spør om det vil bli utarbeidet inngrepskart? Det er viktig å unngå dobbeltarbeid.

Kommentar fra sekretariatet: Det gjennomføres en inngrepskartlegging (Norut) i utvalgte samebyer/reinbeitedistrikt som også innbefatter kumulative virkninger av inngrepene. For øvrig vil vi primært basere oss på kartmateriale utarbeidet av andre myndigheter, der næringen har bidratt med innhold.

- **Fylkesmannen i Troms;** samebyene må bidra med informasjon til kart, ellers er det ikke mulig å lage tilsvarende kart som for reinbeitedistriktene.
- **Sametinget i Sverige:** Hvordan skal man forstå at viktige kommuner som berører samebyene ikke har avgitt hørings svar, som Bardu, Målselv og Balsfjord?

Kommentar fra sekretariatet: Det har vært en bred høringsprosess der det har vært mulig å avgi høringsuttalelse. Enkelte høringsinstanser, som de nevnte kommuner har valgt å ikke avgi noen uttalelse. Det samme gjelder for eksempel samtlige reinbeitedistrikter tilhørende Vest-Finnmark. Antallet hørings svar er innenfor det normale ved regionale planprosesser.

4. Veien videre v/Raimo Valle

Overordnede problemstillinger ble gjennomgått i tråd med presentasjonen vedlagt referatet. Se også utkast til merknadsbehandling.

- Høringen viser ønsker om en total gjennomgang av situasjonen for spesielt samebyene, der reindrift bare er en del av deres totale livssituasjon. Bestillingen fra fylkestinget som planmyndighet er regional plan for reindrift. Må se hen til kapasitet i sekretariat/tilgjengelige ressurser.



- Høringsinnspill m.v. spriker med tanke på ønsker om vekting av de ulike reindriftstilpasninger i Troms. Vi er nødt å se helheten.
- Høringsinnspill berører også tema som dekolonisering. Dette er tema som er nytt for fylkeskommunen, men som vi må se på i det videre arbeidet.
- Problemstillinger rundt forutsigbarhet vs. Flexibilitet går igjen, jf. diskusjon under pkt. 4.
- Ny organisering i arbeidet med selve regional plan. Vi tar bort arbeidsgruppene. I stedet gjennomføres større (hørings-)møter/seminarer, samt at planforum (jf. pbl) tas i bruk. Næringen inviteres til møtene i planforum.
- Mulighetene for sær møter opprettholdes. Troms fylkeskommune kan også komme ut og møte grupper dersom det er mer praktisk.
- Det beste vil være å ta i bruk allerede eksisterende møtearenaer.
- Troms fylkeskommune ser på mulighetene for å dekke kostnader knyttet til møtene for å sikre faktisk medvirkning fra næringen. Utgangspunktet er Troms fylkeskommunes godtgjøringsreglement.
- På bakgrunn av innspill i arbeidet så langt tas Corporate Social Responsibility (CSR), eller bedriftenes samfunnsansvar, inn som en del av planen og utkast til planprogram, med utgangspunkt i regjeringens handlingsplan om næringsliv og menneskerettigheter.
- FPIC (Free Prior and Informed Consent, eller forhåndsinformert samtykke) er viktig, men lite erfaring med det på lokalt/regionalt nivå. Vi vil se hen til lovproposisjon ad konsultasjonslov som er behandlet i Sametinget og som vil fremmes for Stortinget.

Hovedpunkter fra generell diskusjon rundt veien videre:

- **Sametinget i Norge:** CSR-konseptet er veldig bra. Konsekvensutredningssystemet er det konseptet som er vanskeligst – krevende særlig ad kartlegging av fremtidige virkninger og kumulative effekter av inngrep. Skeptisk til at man gjør KU og så ikke forholder seg til resultatet av denne i etterkant. En mekanisme for «vedvarende virkningsvurdering» er partnerskapsavtaler som gir muligheter for justeringer i ettertid (etter at KU er avsluttet), dersom dette skulle bli nødvendig.
- **Sametinget i Norge:** Presisering av betydningen av FPIC (Free Prior and Informed Consent, eller forhåndsinformert samtykke): *Informed* – man skal være i stand til å kunne fatte en informert beslutning, det vil si at man skal være i stand til å innhente den informasjon som man trenger for å kunne ta beslutningen.

Kommentar fra sekretariatet: Utredninger gjennomføres i tråd med kapittel 5 i utkast til planprogram. Eksterne utredninger m.v. bestilles av Troms fylkeskommune og følger regelverket for offentlige anskaffelser. Det er ikke aktuelt å dekke utgifter til egne eksperter m.v. for berørte parter.

- **Sametinget i Sverige:** Vi må se på totaliteten i dette arbeidet. Viktig at vi lykkes.
- **Troms fylkeskommune:** Lykkes vi her, så kan vi sette standard for denne typen planarbeid.



5. Neste møte

Neste møte datofestes ikke. Styringsgruppen ønsker møte til høsten, etter fylkesrådets behandling, for å diskutere prosess, fremdrift og vinkling på det videre arbeid med regional plan for reindrift.

6. Eventuelt

Ingen saker til eventuelt.

Referat v/sekretariatet.

Referatet godkjennes av styringsgruppen ved sirkulasjon på e-post.